

Kammarkollegii

ytterligare utlåtande

i fråga om

lönereglering m. m. för kammarkollegium.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Vid pröfning af lönerogleringskomiténs den 9 juni 1875 afgifna underdåniga betänkande angående löneroglering för kammarkollegium samt kollegii underdåniga utlåtande deröfver den 11 oktober samma år har Eders Kongl. Maj:t, jemlikt bref den 7 i denna månad, i nåder förklarar bland annat: att komiterades hemställan derom, att kollegii

4

befattning med de kommunikationsväsendet m. m. rörande besvärsmål skulle upphöra, icke borde läggas till grund för beräkningen af den inom verket behöfliga tjänstemannapersonal; att komiterades förslag om arkivkontorets förening med riksarkivet icke kunde af Eders Kongl. Maj:t bifallas; att frågan om upphörande af kollegii befattning med ärenden rörande vissa landsstatstjänstemän skulle såsom egande samband med andra på Eders Kongl. Maj:ts pröfning beroende frågor för närvarande lemnas ofgjord; att hvad komiterade föreslagit i fråga om protokollsföringens förenkling kunde i enlighet med kollegii tillstyrkande af Eders Kongl. Maj:t i hufvudsak godkännas; samt att, i likhet med hvad vid andra embetsverks löneroglering i senaste tid skett, kanslist- och kammarsskrifvarebefattningarne hos kollegium finge föreslås till indragning, mot det att till verkets disposition ställdes ett tillräckligt anslag så väl för aflöning af extra biträden som till renskrifning, flitpenningar och vikariatsarvoden; hvarjemte beträffande komiterades förslag, att kollegii tre provinskontor skulle förenas till ett kameralkontor under chefskap af en kamererare, hvilken dock fortfarande skulle hafva tillsyn öfver och leda arbetet inom kontoret, fördela göromålen emellan underlydande tjänstemän samt sjelf afgifva memorial i de mål hans tid medgäfvit och företrädesvis de viktigare, Eders Kongl. Maj:t funnit, att visserligen tillsynen öfver ett sådant kontors handlingar och förändring af de der förekommande längder och anteckningar kunde åt en tjänsteman uppdragas, men icke derjemte chefskapet öfver kontorets samtliga tjänstemän och ledningen af deras arbeten, hvadan den ifrågasatta sammanslagningen af de tre provinskontoren måste innebära deras ombildning till ett aktuarietkontor och förutsätta, att chefskapet öfver de underordnade tjänstemännen och ledningen af deras arbete fördelades emellan verkets ledamöter, men då en förändring i denna riktning af kollegii organisation, hvilken måste antagas i viss mån inverka å beräkningen öfver verkets behof af arbetskrafter, under ärendets behandling hittills icke varit uttryckligen ifrågasatt, och kollegium således icke egt anledning att dertill i sitt yttrande taga hänsyn, har Eders Kongl. Maj:t anbefallt kollegium att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med nytt underdånigt utlåtande, huruvida och under hvilka villkor i afseende å tjänstemännens antal i olika grader nyss nämnde förändring i kollegii organisation kunde genomföras, dervid borde iakttagas att, då den domänafdelning, som enligt nådiga brefvet den 9 november detta år inom verket skulle inrättas, komme att genom anslag å extra stat tills vidare upprätthållas, de för dess verksamhet behöfliga tjänster, likasom de för

arbetet med de nya jordeböckernas upprättande erforderliga föreståndarebefattningar, icke borde tagas i betraktande vid uppgörande af ny ordinarie stat för kollegium.

Vid fullgörande af denna nådiga föreskrift får kollegium till en början i underdånighet erinra, att efter afgifvandet af kollegii underdåniga utlåtande den 11 oktober 1875 följande ärenden frångått kollegium, nemligen: jemlikt nådiga förordningen den 24 november 1876 besvär öfver Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes på grund af § 22 i fiskeristadgan den 29 juni 1852 meddelade utslag i frågor om fiskes utöfvande, och jemlikt nådiga förordningen den 10 augusti 1877 1:o) huruvida besittningsrätt till krononybyggen är förverkad eller eljest bör upphöra samt om nyttjanderätt till kronoskär, stränder och holmar, som af Kongl. Maj:t blifvit till fiskes idkande upplåtna; 2:o) om beståndet och rätta tydningen af sådana tillståndsbrief eller förordnanden, genom hvilka någon Eders Kongl. Maj:t och kronan tillhörig eller eljest af publik egenskap varande fast egendom eller rättighet kommit under enskildt begagnande, samt 3:o) om stubbe- och röjselrätt å hemman och lägenheter; hvarjemte, sedan alla skatterättsfördringar numera blifvit ersatte, sådana frågor icke vidare förekomma. Deremot har jemlikt nådiga kungörelsen den 12 maj 1876 den pröfningsrätt i afseende på försäljning till skatte af Danviks hospital tillhöriga, med ständig städje- och besittningsrätt upplåtna hemman och lägenheter, som enligt nådiga kungörelsen den 17 maj 1861 tillkommit öfverstyrelsen för hospitalen, blifvit öfverflyttad på kollegium. De mål, hvilka enligt hvad nu är nämndt, dels frångått dels öfverflyttats på kollegium, hafva dock till antal och beskaffenhet icke varit utaf den betydelse, att med afseende uteslutande å desamma någon förändring af kollegii embets- och tjenstemannapersonal kan ega run. I följd af den utaf Eders Kongl. Maj:t, jemlikt högstberörda nådiga brief den 9 sistlidne november, meddelade föreskrift om inrättande af en särskild afdelning inom kollegium för de ärenden, som angå förvaltning af statens utarrenderade egendommar, komma deremot af kollegii nuvarande embets- och tjenstemän en ledamot, en notarie och en kanslist, förste kanslisten å advokatfiskalskontoret, kammarförvanden å arkivkontoret, en kammarförvandt och en kammarskrifvare å provinskontoren att till nämnda afdelning öfverflyttas, men då för bestridande af kollegii öfriga göromål den återstående personalen icke är tillräcklig, erfordras å kansliet arvoden, motsvarande en half notarie- och en half kanslistlön med dyrtidstillägg eller 2,100 kronor, samt å advokatfiskalskontoret ett arvode å 600 kronor. Om kollegii afföningsstat, hvilken nu, inberäknadt dyrtidstillägg, men

deremot icke det för jordeboksarbetet afsedda extra anslag, uppgår till.....	137,440 kronor
minskas med de för ofvanbemälde tjänstemän fastställda löner med dyrtidstillägg	19,200 »
	<hr/> så återstår 118,240 kronor.
Härtill böra läggas ofvannämnde arvoden	2,700 »
då aflöningsbeloppet, oberäknadt domän- och jordeboks- afdelningarne, utgör	120,940 kronor.

Beträffande nu frågan, huruvida och under hvilka vilkor i afseende å tjänstemännens antal i olika grader en förändring af kollegii organisation i nådigst angifna riktning må kunna vidtagas, får kollegium i underdånighet anföra:

Löneregleringskomitén har i sitt underdåniga betänkande medgifvit, att om en fördelning af de göromål, som enligt nu gällande instruktion åligga provinskontoren, på flera kontor bör ega rum, vore utan tvifvel den antagna grunden därför den lämpligaste, men komitén anser att brister vidlåda den nu varande organisationen. Såsom sådane anmärker komitén, att derigenom, att provinskontoren sjelfständigt behandla ämnen af alldeles likartad beskaffenhet, det kan inträffa, att olika meningar rörande enahanda slags ärenden göra sig gällande i de särskilda kontoren och att kollegium sålunda erhåller skiljaktiga framställningar, der full öfverensstämmelse borde ega rum. Komitén vitsordar dock, att denna olägenhet hittills i allmänhet kunnat undvikas genom föregående gemensamma öfverläggningar mellan kontorscheferne i vissa förekommande fall, men anser, att genom den antydda anordningen möjligheten af stridiga framställningar i likartade mål icke blifvit undanröjd. Men då man tager i öfvervägande, att kontorens hufvudsakliga åliggande är att undersöka och utreda hvad jordeböcker och öfriga i kontoren förvarade handlingar innehålla i der förekommande frågor och att kontorens egentligaste och viktigaste uppgift icke är att lemna någon tydning af författningarne på det rättsfall, som är föremål för deras utredning, har man i allmänhet icke att befara hvad komitén synes antaga. Då alla kongl. bref och kollegii föreskrifter, hvilka böra lända till efterrättelse vid likartade måls behandling, alltid delgifvas samtliga provinskontoren och af dem sedermera med noggranhet iakttagas, beredes all erforderlig enhet i åsichter inom de särskilda kontoren i afseende på handläggningen af enahanda slags ärenden. Dessutom lärer ej kunna förekommas, såsom kollegium i sitt underdåniga utlåtande den 11 oktober 1875 erinrat, att olika meningar kunna uppstå hos tjänstemän äfven inom samma kontor, der tjänste-

männen arbeta sjelfständigt och afgifva utlåtande i eget namn, då fråga är om tydning af äldre handlingar och derpå grundade rättsförhållanden.

Vidare anmärker komitén, att tjänstemännen inom ett kontor kunnat längre tid hafva varit alltför mycket öfverhopade af arbete, under det tjensten lemnat icke ringa tid ledig för deras kamrater i ett annat kontor; men att ett sådant missförhållande icke skall inträffa är tillfyllest sörjdt genom stadgandet uti 11 § 4 mom. i kollegii instruktion, enligt hvilket kollegium åligger att flytta tjänsteman från ett kontor till ett annat, der göromålen fordra mera arbetskraft.

Enär, på sätt komitén yttrat, det vore för komitén väl bekant, att de nu varande kamererarnes åligganden till fullo gifva dem syssel-sättning, torde derigenom vara ådagalagdt, att dessa tjänstemän äro väl behöfliga. Och då föreningen af dessa tre befattningar till en af komitén förordats endast under förutsättning att de öfriga kontorstjänstemännen komma att öfvertaga en icke ringa del af de göromål, som nu tillhöra kamererarne, skulle en sådan förening hafva till följd att kollegium ginge miste om den mångsidigare erfarenhet och kännedom vid målens behandling, som af kamererarne företrädesvis egas i jemförelse med de öfrige tjänstemännen, hos hvilka i allmänhet icke kan förut-sättas samma egenskaper som hos kamererarne.

Oaktadt åtskilliga mål, som företrädesvis tillhörde provinskontorens handläggning, frånskilts kollegii befattning sedan den för kollegium gällande instruktion den 16 februari 1838 utfärdades, kan man likväl icke säga, att provinskontorens göromål nu äro mindre ansträngande än förut. Antalet af mål, som röra den allmänna hushållningen, hafva deremot ökats och påkalla i hög grad kontorens verksamhet — en följd af de flera i statsförvaltningen ingripande frågor, som vid hvarje riksdag väckas och erfordra en sorgfällig utredning och pröfning innan de kunna till slutlig behandling förekomma. Och om än sifferarbetet i kontoren minskats emot hvad förhållandet var den tid, då granskning af generalförslag öfver reparationer af kronans hus och byggnader i landsorten, ersättningsmål mellan kronan och enskilde samt frågor om införsel i kronans räntor och jord till ersättning för fräsefordringar der förekommo, äfvensom då skatteköp och skattläggningar i större mån än nu af kontoren handlades, måste man likväl medgifva, att kollegium och dess provinskontor i egentlig mening icke kunnat hänföras till räkenskapsverk, såsom kammarrätten och statskontoret, utan att provinskontorens hufvudsakliga uppgift varit och är, att meddela utredning af jordnaturen och dermed förenade besvär samt öfriga i sammanhang dermed och med beskattningsväsendet stående frågor. Den tidpunkt torde ännu vara aflägsen, då man, för ett rätt bedömande

af de mångfaldiga till kollegii handläggning hörande frågor, kan i någon mera afsevärd mån undvara undersökning angående de äldre kamerala förhållandena.

Af den omständighet, att provinskontoren skriftligen i form af memorial eller promemorier meddela kollegii ledamöter de upplysningar, som af jordeböcker och andra i kontoren befintliga handlingar äro att hemta till utredning af förekommande mål, bör ej dragas den slutföljd, att provinskontoren nästan vore att anse såsom särskilda embetsverk inom kollegium; ty åtgärden af skriftliga meddelanden från kontorens sida är nödvändig, om reda, säkerhet och ordning skola kunna upprätthållas vid behandlingen af den mängd olikartade mål, som tillkommer hvarje ledamots befattning. Detta förhållande bör dock och kan icke heller hindra ledamöterna från en mera omedelbar beröring med provinskontorens tjänstemän, enär icke sällan inträffar, att ledamot själf i kontoret inhämtar den upplysning han önskar för måls beredning.

Att genom den hittills iakttagna ordning göromålen komme att gå långsammare och med mindre grundlighet handläggas kan ingalunda antagas. Deremot är kollegium fullkomligen öfvertygadt derom, att, i fall den föredragande ledamoten skulle under sin omedelbara ledning låta den honom biträdande tjänsteman verkställa målets utredning och uppsätta den utgående expeditionen, ärendena i allmänhet icke kunna vinna den skyndsamma handläggning, som om kontorens tjänstemän finge mera själfständigt egna sig åt målets utredning. Under fortgången af en undersökning händer icke sällan att dervid förekomma omständigheter, hvilka föraleda att undersökningen måste taga en annan riktning än man i början föreställde sig och leda till helt annat resultat.

Den grundlighet i ärendenas behandling och den bildning, som tjänstemannen förvärfvar då han själf leder och verkställer undersökningen, skulle äfventyras om från målets början för honom utstakades huruledes undersökningen skulle fortgå.

Då nu arkivkontoret skall fortfarande såsom hittills tillhöra kollegium och remisser följaktligen dit aflåtas i mål, som fordra undersökning i dervarande handlingar, torde väl af samma skäl målen kunna och böra i provinskontoren äfven undergå den förberedande undersökning, som oundgängligen påkallas, innan de kunna till föredragning hos kollegium förekomma.

Derjemte torde icke heller böra lemnas oanmärkt, att om vid föredragning af ett ärende kollegii pluralitet finner den undersökning, som referenten anser nöjaktig, icke vara fullständig, och att ytterligare undersökning bör anställas, svårighet skulle kunna möta att få en fullständig undersökning utförd, om ej kollegium hade den utväg, att åt

provinskontoret uppdraga att sådan undersökning anställa. Dessutom torde icke heller böra förbises, att målens fördelning mellan ledamöterna icke kunde ske såsom nu eger rum, då hvarje ledamot i mer eller mindre mån äfven handlägger rena kameralärenden, enär det nya förslaget synes förutsätta, att några ledamöter uteslutande skulle sysselsättas med besvärsmål eller sådana ärenden, hvori någon särskild undersökning i kontoren enligt regeln icke skulle ifrågakomma, och dessa ledamöter således komma att sakna den kännedom i kamerala förhållanden, som bör hos dem förutsättas, för att kunna med öfriga ledamöter deltaga i afgörandet af sådana ärenden. Härigenom alstrades en ensidighet hos vissa ledamöter, som kunde skadligt inverka på besluten, hvilket under verkets nuvarande organisation icke kan antagas förekomma. Svårighet skulle ock möta för tjänstemännens fördelning till biträde åt ledamöterna så att arbetet mellan de förre blefve lika jemnt deladt.

Det kan icke nekas, att olika anlag och fallenhet erfordras för tjänstgöring vid kollegii kansli och kontor; hvarföre det ock i allmänhet icke kan antagas, att hos samma person finnas förenade sådana egenskaper, som göra honom lämplig att användas med lika fördel vid de olika befattningarna. Vid fördelning af göromålen mellan kollegii tjänstemän, måste man utgå från det allmänna förhållandet såsom regel och icke från undantaget, och embetsverket likasom det allmänna tillgodoses bäst, om hvarje tjänsteman sysselsättes med sådant arbete, för hvilket han eger största fallenhet och utbildning. Men häraf följer dock icke, att kollegii mening är att så begränsa kontorens göromål, att icke tjänstemän derstädes, i den mån de visa sig dertill ega fallenhet och skicklighet, må kunna användas till tjänstgöring vid kollegii protokoll och till uppsättning af utgående expeditioner, likasom ock de af kansliets tjänstemän, som dertill pröfvas lämpliga, må biträda vid undersökningar och utredning i kontoren, hvarigenom all möjlig mångsidighet hos tjänstemännen kan beredas. Att ovilkorligen föreskrifva, det kontorstjänstemännen skola uppsätta expeditioner i de mål, hvori de anställt undersökning, måste kollegium af ofvan anförda skäl i underdånighet afstyrka.

Om man egnar tillbörlig uppmärksamhet dels å beskaffenheten af de särskilda ärenden, som i provinskontoren förekomma, och dels å de många provinsiela skiljaktigheter, som i vårt land förefinnas, skall man lätteligen vinna den öfvertygelse, att den urgamla och bepröfvade institutionen af tre provinskontor icke kan rubbas, utan till stor skada och oberäkneliga svårigheter för de allmänna ärendenas behandling hos

kollegium. Den kontinuitet i besluten och den kändedom om alla de olika författningar och särskilda föreskrifter, till större delen upptagna uti icke tryckta kongl. bref, som på mängden af de olikartade målen böra tillämpas, skulle till icke ringa grad gå förlorad, om den ifrågasatta förändringen i kontorens organisation skulle komma till stånd, hvarföre kollegium anser det vara en oafvislig pligt att på det liffigaste underdånigst afstyrka en sådan förändring.

Om, på sätt kollegium nu visat, de tre provinskontoren böra bibehållas, kan med afseende på de förändringar, som, enligt hvad ofvan är nämndt, inträffat, sedan kollegium afgaf sitt underdåniga utlåtande öfver lönereglerngskomiténs förslag, kollegii embets- och tjänstemannapersonal samt vaktbetjening, icke, utan att göromålsens behöriga gång äfventyras, minskas i större mån än att densamma kommer att bestå af en president, fem kammarråd, en sekreterare, tre notarier, en registrator, en advokatfiskal, en ordinarie tjänsteman till advokatfiskalens biträde, en kamererare och två kammarförvandter å hvarje provinskontor, en kamererare å arkivkontoret samt en förste vaktmästare och fem vaktmästare, af hvilka en med tjänstgöring i arkivkontoret. Hvad aflöningen till desse embets- och tjänstemän samt vaktbetjente angår, utbeder sig kollegium att särskildt få fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derå, att notarier och kammarförvandter hos kollegium hittills varit i åtnjutande af högre aflöning än deras vederlikar inom andra förvaltande embetsverk; och är förhållandet dermed följande:

Med anledning af derom vid 1862—1863 årens riksdag väckt motion hade Rikets Ständer fästade uppmärksamheten dervid, att churu, genom den vid 1856—1858 årens riksdag verkställda lönereglerng, statens tjänstemän, jemte det lönerna mellan de olika tjänstegraderna jemkades, i allmänhet erhöillo löneförhöjningar till icke obetydliga belopp och det måste antagas, att jemväl för kammarkollegii notarier, hvilkas tjänstebefattningar vore både trägnare och mera maktpåliggande än de fleste deras vederlikars inom andra embetsverk, en dylik förmån varit afsedd, så visade sig dock af en Rikets Ständer meddelad utredning, att den för desse tjänstemän då uppförda lön, 2,200 kronor, knappast öfverstege hvad som enligt förra aflöningssättet skulle dem i sammanräknade löneförhöjningar tillkommit. Vid sådant förhållande och då någon förhöjning uti ifrågavarande löner syntes vara af billighet påkallad, anhöllo Rikets Ständer i underdånig skrifvelse den 19 november 1863, det Kongl. Maj:t täcktes låta behörigen utreda, huruvida notarierna hos kammarkollegium vid då senast verkställda lönereglerng kommit i åtnjutande af sådan förbättring i aflöningen, som kunde antagas hafva varit för dem, i förhållande till deras vederlikar inom au-

dra embetsverk, afsedd, samt i annat fall till Rikets näst sammanträdande Ständer aflåta den nådiga framställning i ämnet, hvartill berörda utredning kunde gifva anledning. Anbefaldt att inkomma med en dylik utredning, visade kollegium i underdånigt utlåtande den 2 juni 1865 att, derest de före år 1858 notarierna tillkommande aflöningsförmåner, bestående af lön, ljuspenningar och andel i expeditionslösen, denna sistnämnda beräknad i medeltal för de tio åren 1855—1864, fortfarande fått af dem bibehållas, dessa aflöningsförmåner skulle hafva utgjort sammanlagdt 2,038 kronor 16 öre för hvarje notarie, hvartill för de två äldste notarierna komme särskild ersättning för minskad sportelinkomst af skattebrefslösen med 54 kronor 56 öre till hvardera, hvilka löneinkomster med endast 161 kronor 84 öre i ena och 107 kronor 28 öre i andra fallet understege den lön, som genom den år 1858 verkställda löneregleringen blifvit desse tjänstemän tillagd, och enär lönerna vid notariatjänsterna hos kollegium före merberörda lönereglering icke varit större än att de under då varande prisförhållanden motsvarade hvad deras innehafvare skäligen bort åtnjuta, och den löneförhöjning, som vid nyssberörda reglering i allmänhet beviljades, jemförelsevis endast i mindre mån tillgodokommit notarierna i kollegium, hvartill komme att bemälde tjänstemäns tid och arbete, i anseende till målens vidlyftigare och mera invecklade beskaffenhet samt ökade antal, mera toges i anspråk än motsvarande tjänstemäns inom andra verk, hemstälde kollegium i underdånighet, att lönerna måtte bestämmas för kollegii två yngre notarier till 2,500 kronor och för de tre äldre till 3,000 kronor. I samma underdåniga skrifvelse fästade kollegium jemväl Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på det förhållande, att, enär målens antal i kollegium under den senare tiden betydligt hade ökats samt i de flesta mål utredningar och undersökningar i kollegii kontor måste verkställas och memorial derifrån afgifvas, den på hvarje kontor anstälde kamererare icke kunde medhinna att, så skyndsamt som önskligt vore, besvara dit aflåtna remisser, utan att det blifvit en nödvändighet att öfverlemna, för handläggning på eget ansvar, dels till kammarförvanden en del af de mera invecklade målen, hvilka enligt instruktionen skolat af kamereraren sjelf behandlas, och dels till kammar-skrifvare, hvilkas pålitlighet och omdömesförmåga blifvit under tjänstgöringen pröfvad, de mindre viktiga målen, vid hvilkas utarbetande kammarförvandens biträde vore i instruktionen beräknadt; och som det derföre vore för ärendenas skyndsamma och säkra gång af högsta vikt, att kollegium egde dugliga och pålitliga kammarförvander på sina kontor, men, utan att äfven för dem beviljades en aflöning, som någorlunda motsvarade det mödosamma och trägna arbetet, det blefve allt mindre

att hoppas, att personer med de för dessa tjänster erforderliga egenskaper skulle, helst de inom andra embetsverk lätt nog kunde erhålla förmånligare och mindre ansträngande befattningar, vilja egna sig åt tjänstgöring i kollegium, der för öfrigt några utsigter för framtiden endast i ringa mån för dem erbjöde sig, hemställde kollegium i underdånighet, att lönerna för kammarförvandterne hos kollegium, af hvilka en vore anställd på hvartdera af kollegii tre provinskontor och en å arkivkontoret, måtte från 2,200 kronor höjas för de två yngre till 2,500 kronor och för de äldre till 3,000 kronor. I öfverensstämmelse med hvad kollegium sålunda hemställt, begärde Kongl. Maj:t uti nådig proposition den 27 oktober 1865 angående statsverkets tillstånd och behof löneförhöjning för notarier och kammarförvandter hos kollegium; men då den för de äldre notarierne och kammarförvandterne sålunda föreslagna förhöjning, hvarigenom deras löner skulle komma att uppgå till 3,000 kronor, möjligen kunde från andra håll föranleda ökade anspråk, ansågo Rikets Ständer, enligt underdånig skrifvelse den 30 maj 1866, sig böra endast i den mån bifalla Kongl. Maj:ts nådiga framställning i detta hänseende, att löneförhöjning beviljades hvar och en af kollegii tre äldre notarier och två äldre kammarförvandter med 600 kronor samt hvar och en af de yngre notarierne och kammarförvandterne med 300 kronor, hvarigenom de förres lön ökades till 2,800 kronor och de senares till 2,500 kronor.

Af hvad nu blifvit anfördt behagade Eders Kongl. Maj:t inhemta, att notarier och kammarförvandter hos kollegium hittills varit i åtnjutande af högre aflöning än motsvarande tjänstemän inom de öfriga styrelseverken, och kollegium kan vitsorda, att de skäl, som betingat detta förhållande, ännu förefinnas i fullt mått. Desse tjänstemäns likställighet i afseende på löneförmåner med deras vederlikar inom öfrige styrelseverk skulle således hafva den påföljd, att de mindre ansträngande befattningarne inom dessa verk föredroges och kollegium komme att sakna personer, som vore skickliga och villiga att bestrida notarie- och kammarförvandtstjänst hos kollegium. På grund häraf och då aflöningen bör stå i förhållande till myckenheten och beskaffenheten af det arbete, som fordras, tror sig kollegium ega grundade skäl att i underdånighet hemställa, att ifrågavarande tjänstemän, äfvensom registratorn, hvilken bör med dem vara likställd och, i likhet med de yngre notarierne och kammarförvandterne, nu åtnjuter 2,500 kronor i lön och 500 kronor i dyrtidstillägg, erhålla åtminstone lika aflöningsförmåner med notarier, aktuarier och arkivarier i hofrätterne, eller 2,000 kronor i lön och 1,200 kronor i tjänstgöringspenningar jemte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor.

Ehuruväl en ordinarie tjänsteman till advokatfiskalens biträde icke kan undvaras, torde hans löneförmåner, efter den minskning advokatfiskalens göromål komma att undergå genom arrendemålens fränskiljande, kunna och böra sättas lägre än de för notarier och kammarförvandter här ofvan föreslagna, och kollegium anser derföre, att denne tjänsteman, hvilken torde kunna benämnas fiskal, bör åtnöjas med lika aflöning som för fiskaler i hofrätterne är bestämd utan ålderstillägg, enär denna befattning är såsom en öfvergångstjänst att betrakta.

Då kollegii förste vaktmästare har att utöfva tillsyn öfver en i jemförelse med hvad förhållandet är inom andra embetsverk stor embetslokal med derstädes förvarade handlingar, synes det vara billigt att han, helst bostad i något kronans hus ej är honom anvisad, erhåller den förmån, att han, i likhet med kollegii öfrige vaktmästare, erhåller ett ålderstillägg af 100 kronor, hvarom kollegium ock i sitt förstberörda underdåniga utlåtande gjort framställning.

Vidkommande derefter anslaget till vikariatsersättningar, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden, så skulle vikariatsersättningarne under semester, i händelse kollegii ledamöter och i följd deraf äfven dess notarier fortfarande finge åtnjuta ferier, hvilket kollegium nu likasom i sitt nyssberörda underdåniga utlåtande och på deri anförda skäl förordar, för sekreteraren, registratorn och kontorens tjänstemän komma att utgöra 1,908 kronor 33 öre, hvilket belopp, derest ledamöterne och notarierna i stället för ferier medgifves semester, komme att ökas till 3,458 kronor 33 öre. Kostnaderne för renskrifning och tryckning torde kunna beräknas till 3,300 kronor, hvarförutan erfordras arvoden till en amanuens å hvarje provinskontor och å arkivkontoret samt minst två amanuenser å kansliet med 1,500 kronor åt hvardera, hvarjemte äfven registratorn har behof af extra biträde, för hvars aflönande erfordras 1,000 kronor. Dessa arvoden uppgå således till sammanlagdt 10,000 kronor. Läggas härtill flitpenningar till extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjente, hvartill för erhållande af jemn slutsumma kollegium i underdånighet föreslår 2,141 kronor 67 öre, så uppkommer ett anslagsbehof för nämnda ändamål i ena fallet af 17,350 kronor och i det andra af 18,900 kronor.

Om åter provinskontoren skola ombildas till ett aktuarikontor och målens beredning omedelbart ledas af kollegii ledamöter, hvilket dock kollegium af ofvan anförda skäl på det allvarligaste i underdånighet afstyrker, blifver det oundgängligen nödigt att öka dessas antal till sex; och då besvärsmålen, hvilka torde kunna beräknas taga två ledamöters arbetskraft i anspråk, i allmänhet icke fordra någon vidlyftigare undersökning, synas för dessa två notarier vara tillräcklige. De öfrige

fyra ledamöterna behöfva deremot hvardera två notarier såsom biträden; och bör notariernes åliggande blifva, att efter kollegii bestämmande, med afseende på deras särskilda fallenhet och insigter, dels under vederbörande ledamots omedelbara ledning verkställa erforderliga undersökningar och om de sakförhållanden, som deraf framgå, meddela skriftligt besked, dels ock att fullgöra de skyldigheter, som nu åligga sekreteraren och notarierna. En sådan organisation af embetsverket förut-sätter, att notarierna någon längre tid tjenstgöra under samma ledamöter, hvarföre ny indelning till tjenstgöring icke bör ega rum åtminstone oftare, än vid början af hvarje år och vid början af höstsessionerne; kollegium dock obetaget att dervid göra den jemkning, som af omständigheterna påkallas. Å aktuarietkontoret bör finnas en aktuarie, hvilken jemte skyldighet att till förvar emottaga och registrera handlingarna i afgjorda mål äfven bör hafva till åliggande, att verkställa erforderliga anteckningar i jordeböcker och andra handlingar; att granska jordeboksförändringsextrakt samt till kollegii åtgärd öfverlemna dervid uppkommande anmärkningar; att upprätta och till kollegium aflemna de i § 19 af gällande instruktion för kollegium föreskrifna uppgifter, som böra vederbörande meddelas, samt att hos kollegium till behörig åtgärd anmäla sådana mål, rörande hvilka kollegium föreskrifvit, att dylik anmälan bör vid en viss tidpunkt ske. Å registrators-, advokatfiskals- och arkivkontoren böra personal och åligganden blifva desamma, som, för den händelse de tre provinskontoren bibehållas, här ofvan är föreslaget; och enahanda är förhållandet med vaktbetjeningen. Hvad aflöningen för notarierna och aktuarien angår, bör densamma så mycket mindre uuderstiga hvad kollegium, under förut-sättning af provinskontorens bibehållande, för notarier och kammarförvandter föreslagit, som det vid en sådan organisation af embetsverket, som den här ifrågavarande, af notarierna fordras mera mångsidighet än nu är förhållandet och aktuarien, jemte sina här förut nämnda åligganden, måste förvärfva en vidsträckt kännedom om kontorets handlingar, för att vid förekommande tillfällen meddela upplysningar.

Hvad anslaget till vikariatsersättningar, renskrifning och tryckning, flitpenningar och tillfälliga biträden beträffar, så enär den nu ifrågasatta organisationen icke verkar någon ändring i här förut beräknade utgifter för renskrifning och tryckning samt flitpenningar, blifver ingen annan ändring i de för ifrågavarande ändamål förut uppgifna anslag nödig, än dels att, då fem amanuenser erfordras å kansliet, två å aktuarietkontoret samt en å arkivkontoret, anslaget härtill jemte nödigt biträde åt registratorn bör beräknas till 13,000 kronor, dels ock att utgifterna för vikariatsersättningar under semester, i händelse kol-

legij ledamöter och notarier få åtnjuta ferier, hvilket kollegium äfven i detta fall förordar, här endast utgöra 658 kronor 33 öre, men, om semester i stället för ferier medgifves jemväl kollegij ledamöter och notarier, uppgå till 3,158 kronor 33 öre, i följd hvaraf slutsummorna blifva i ena fallet 19,100 kronor och i det andra 21,600 kronor.

Jemte nu gällande stat (litt. A), deri behörigt afdrag egt rum för de embets- och tjenstemän, som komma att till domänafdelningen öfverflyttas, får kollegium, enligt de båda här framställda alternativen, bifoga förslag till stater litt. B. och C., upptagande aflöningen, fördelad i lön och tjenstgöringspenningar, i öfverensstämmelse med hvad vid löne-reglering för andra embetsverk i senaste tid blifvit bestämdt, samt utvisande slutsummor, ålderstillägg oberäknade, förslaget litt B. å 125,950 kronor, om ledamöterna och notarierna få åtnjuta ferier, och å 127,500 kronor, om äfven desse embets- och tjenstemän i stället för ferier medgifvas semester, samt förslag litt. C. i förra fallet 122,500 kronor och i senare fallet 125,000 kronor.

Protokoll öfver förefallen omröstning bifogas underdånigst och kammarkollegium framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter:

TÖNNES HELLM. WRANGEL.

CARL AUG. FEHR. FR. BERGSTRÖM. S. BORGSTRÖM.

ALB. ANDERSON. FR. M. SIVARD.

Referent.

C. J. Hassell.

Stockholm den 22 december 1877.

Litt. A.

Aflöningsstat för kongl. kammarkollegium, enligt kongl. brefven den 5 mars 1858, den 23 november 1860, den 19 april 1861, den 4 december 1863, den 8 juni 1866, den 6 juni 1873 och den 16 juni 1876.

	Lön.	Tillökning i lön.	Arvoden.	Dyrtids- tillägg.	Summa.
Presidenten	9,000	—	—	—	9,000
1 kammarråd	5,000	—	—	1,000	6,000
2 dito	10,000	—	—	2,000	12,000
1 dito	4,500	—	—	900	5,400
2 dito	9,000	—	—	1,800	10,800
1 sekreterare	3,500	—	—	700	4,200
1 notarie	2,200	600	—	560	3,360
2 dito	4,400	1,200	—	1,120	6,720
1 dito	2,200	300	—	500	3,000
1 dito	2,200	300	—	500	3,000
1 registrator	2,500	—	—	500	3,000
1 kanslist i registratorskontoret ..	1,200	—	—	240	1,440
1 dito i kollegium	1,000	—	—	200	1,200
3 dito i dito	3,000	—	—	600	3,600
2 dito	—	—	2,000	—	2,000
1 advokatfiskal	3,500	—	—	700	4,200
1 kanslist i advokatfiskalskontoret	2,000	—	—	400	2,400
1 dito i dito	1,000	—	—	200	1,200
1 kamererare	3,500	—	—	700	4,200
3 dito	10,500	—	—	2,100	12,600
1 kammarförvandt	2,200	600	—	560	3,360
1 dito	2,200	600	—	560	3,360
1 dito	2,200	300	—	500	3,000
1 dito	2,200	300	—	500	3,000
1 kammarförfvare	1,000	600	—	320	1,920
4 dito	4,000	2,400	—	1,280	7,680
1 kammarförfvare	1,000	—	—	200	1,200
4 dito	4,000	—	—	800	4,800
transport	99,000	7,200	2,000	19,440	127,640

	Lön.	Tillökning i lön.	Arvoden.	Dyrtids- tillägg.	Summa.
transport	99,000	7,200	2,000	19,440	127,640
1 förste vaktmästare	600	200	—	—	800
1 vaktmästare vid kollegium	450	100	—	—	550
4 dito dito	1,800	400	—	—	2,200
1 dito i arkivet	450	175	—	—	625
1 dito i dito	450	175	—	—	625
Gratifikationer till e. o. tjänstemän och vaktbetjening	—	—	5,000	—	5,000
Förste vaktmästaren och vaktmästarne vid kollegium ega rättighet att jemte sin lön uppbära s. k. sigillpenningar	—	—	—	—	—
summa	102,750	8,250	7,000	19,440	137,440
Häriifrån afgår lön, lönetillökning och dyrtidstillägg till embets- och tjänstemän, som komma att till domänafdelningen överflyttas, nämligen:					
1 kammarråd	4,500	—	—	900	5,400
1 notarie	2,200	300	—	500	3,000
1 kanslist	1,000	—	—	200	1,200
1:ste kanslisten å advokatfiskalskontoret	2,000	—	—	400	2,400
2 kammarförvandter	4,400	600	—	1,000	6,000
1 kammarskrivare	1,000	—	—	200	1,200
summa	15,100	900	—	3,200	19,200
Om från kongl. kammarkollegii ofvanstående aflöningsstat afräknas lön, lönetillökning och dyrtidstillägg för ofvannämnde embets- och tjänstemän återstår	87,650	7,350	7,000	16,240	118,240
Tillkommer erforderliga arvoden till arbetskrafternas förstärkande sedan ofvanbemälda embets- och tjänstemän överflyttats till domänafdelningen	—	—	2,700	—	2,700
summa	87,650	7,350	9,700	16,240	120,940

Litt. B.

Förslag till stat för kammarkollegium med bibehållande af de trenne provinskontoren.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Arvoden m. m.	Summa.	
1 president	7,600	2,400	—	10,000	Efter 5 års tjenstgöring inom graden kan lönen höjas med 600 kronor.
1 kammarråd	4,400	2,000	—	6,400	
4 dito	17,600	8,000	—	25,600	
1 sekreterare	3,000	1,500	—	4,500	
1 advokatfiskal	3,000	1,500	—	4,500	Efter 5 års tjenstgöring inom graden kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamererare	3,000	1,500	—	4,500	
3 dito	9,000	4,500	—	13,500	
1 tjänsteman i 1:sta tjänstegraden	2,000	1,200	—	3,200	Efter 5 års tjenstgöring kan lönen höjas med 100 kronor.
9 dito i dito	18,000	10,800	—	28,800	
1 dito i dito	1,500	1,000	—	2,500	
1 förste vaktmästare	800	300	—	1,100	
1 vaktmästare	500	300	—	800	
4 dito	2,000	1,200	—	3,200	
säger	72,400	36,200	—	108,600	
Anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, amanuensarvoden samt flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjente för det fall, att ledamöter och notaries medgifvas ferier och endast öfrige tjänstemän få semester	—	—	17,350	17,350	
summa	72,400	36,200	17,350	125,950	
Om åter så väl kammarråden som notarierna och öfrige tjänstemän undfå semester bör ofvannämnde anslag å 17,350 kronor ökas med	—	—	1,550	1,550	
summa	72,400	36,200	18,900	127,500	

Litt. C.

Förslag till stat för kammarkollegium, om de trenne provinskontoren ombildas till ett aktuariekontor.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Arvoden m. m.	Summa.	
1 president	7,600	2,400	—	10,000) Efter 5 års tjänstgöring inom graden kan lönen höjas med 600 konor.
1 kammarråd	4,400	2,000	—	6,400	
5 dito	22,000	10,000	—	32,000	
1 advokatfiskal	3,000	1,500	—	4,500) Efter 5 års tjänstgöring inom graden kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamererare i arkivkontoret	3,000	1,500	—	4,500	
1 tjänsteman i I:sta tjänstegraden	2,000	1,200	—	3,200) Efter 5 års tjänstgöring kan lönen höjas med 100 kronor.
11 dito i dito	22,000	13,200	—	35,200	
1 dito i dito	1,500	1,000	—	2,500	
1 förste vaktmästare	800	300	—	1,100) Efter 5 års tjänstgöring kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	500	300	—	800	
4 dito	2,000	1,200	—	3,200	
säger	68,800	34,600	—	103,400	
Anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, amanuensarvoden samt flitpenningar åt extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjente för det fall att ledamöter och notaries medgifvas ferier och endast öfrige tjänstemän få semester	—	—	19,100	19,100	
summa	68,800	34,600	19,100	122,500	
Om åter så väl kammarkollegium som notarierna och öfrige tjänstemän undfå semester bör ofvannämnda anslag å 19,100 kronor ökas med	—	—	2,500	2,500	
summa	68,800	34,600	21,600	125,000	

Utdrag af Kongl. Maj:ts och rikets kammar-kollegii protokoll, hållet i Stockholm den 22 december 1877.

Närvarande:

Herr presidenten och kommandören, grefve WRANGEL,
Herrar kammarråden och riddarne FEHR,
BERGSTRÖM,
BORGSTRÖM och
ANDERSON.

Herr t. f. kammarrådet och riddaren SIVARD.

S. D. Herr kammarrådet Anderson föredrog Kongl. Maj:ts nådiga bref den 7 i denna månad i fråga om förändrad organisation af kongl. kollegium; och beslöts underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t af det innehåll registraturet utvisar.

Under öfverläggningen yttrades följande särskilda meningar, nemligen af

herr referenten:

»Då jag nu går att uttala min åsigt i fråga om de båda alternativa förslag till organisation af kongl. kammarkollegium, som här kommit i fråga, så får jag till en början förklara att, derest det förslag, som afser de tre provinskontorens bibehållande, af kongl. kollegium kommer att förordas, jag emot samma förslag i afseende på embets- och tjänstemännens antal och aflöningsbelopp icke har något att erinra.

Vid öfvervägande af de olika förslagens företräde, förbiser jag visserligen icke, att det nyssnämnda förslaget bibehåller de grunder, hvarpå kongl. kollegii nuvarande organisation hvilar, och att detta embetsverk med densamma under en lång tidsföljd, såsom jag vågar tro, på ett tillfredsställande sätt fyllt sin uppgift; men jag kan å andra sidan icke undgå att fästa uppmärksamheten vid de stora förändringar

kongl. kollegii göromål undergått, sedan nu gällande instruktion den 16 februari 1838 utfärdades. En stor del af de göromål, som då ålåg provinskontoren, och hvilka företrädesvis erfordrade beredning af tjänstemän med sådan utbildning, som i allmänhet erhålles på den kamerala sidan inom embetsverken, hafva nemligen antingen blifvit öfverflyttade till andra embetsverk eller genom förändrad lagstiftning eller andra omständigheter till en del alldeles upphört och till en del väsentligen förminskats. I detta afseende utbeder jag mig att få erinra: att granskning af generalförslag öfver reparationer å kronans hus och byggnader jemlikt kongl. brefvet den 6 mars 1849 numera åligger öfverintendentsembetet; att granskning af köpeskillingsbelopp m. m. vid utfärdande af skattebref å kronoegendomar, sedan sådana försäljningar jemlikt kongl. kungörelsen den 15 december 1848 med få undantag öfvertagits af konungens befallningshafvande och de i samma kungörelse föreskrifna uträkningar öfver skatteköpeskillingarne i provinskontoren granskats, nu kan sägas hafva inom nämnde kontor nästan upphört; att mål i fråga om uppgörande och pröfning af likvidationer rörande äldre hemmansbyten och ersättningsmål emellan kronan och enskilde samt om meddelande af införsel i kronans räntor och jord till ersättning för fordringar hos kronan numera icke förekomma; att handläggning af frågor om sökte nya hemmansbyten, om ödeshemmans upptagande och friheter med öfrige vilkor dervid samt om förmedling i mantal och ränta numera mycket sällan förekommer; att skattläggning å mjöl- och sågqvarnar jemligt kongl. kungörelsen den 30 december 1863 upphört; att skattläggning och tiondesättning å jord, sedan samtliga rekognitionsskogar nu blifvit skattlagde, icke med undantag för afvittringarne i de norra länen, hvilka mål ej tillhöra kongl. kollegium, kunna blifva af någon vidsträckt omfattning utan efter all anledning tvertom småningom blifva allt färre; att afgörande af ärenden rörande skyldigheten och sättet att utgöra indelta hemmansräntor, tionde och afradsspannmål samt om deras levererande eller forslande i följd af räntornas och kronotiondens omsättning och indragning till statsverket upphört; att sedan, jemlikt kongl. brefvet den 19 augusti 1870, den skyldighet att biträda med de allmänna posternas fortskaffande, som dittills ålegat posthemman i riket, upphört, ärenden rörande hemmans indelning till postföring samt posthemmans friheter och skyldigheter icke vidare förekomma; samt att, sedan det jordeboksarbete, som af särskildt tillförordnade tjänstemän inom kongl. kollegium förhafves, blifvit afslutadt, frågor om ändringar i jordeböckerna icke torde till någon stor mängd förekomma.

Min afsigt är ingalunda att påstå, det provinskontorens tjänste-

män genom den lättnad i arbete, som sålunda vunnits, hafva mindre ansträngande sysselsättning nu än förut. Tvertom finnes det för dem genom den i senare tider skedda betydliga tillökningen af mål, som angå den allmänna hushållningen, fullt upp att göra, och detta framgår deraf, att oaktadt träget arbete åtskilliga mål först temligen långt efter deras remitterande kunna besvaras. Men provinskontoren kunna efter ofvannämnde förändringar i deras göromål icke sägas vara några egentliga räkenskapsverk, der sifferarbete är hufvudsak; ty de enda räkenskaper, som utgöra föremål för kontorens handläggning, jordeboksförändringsextrakten, äro ej af någon synnerligen vidlyftig beskaffenhet. Provinskontorens hufvudsakliga åligganden bestå uti att afgifva utlåtanden, och nödvändigheten att för målens handläggning inlåta sig i undersökningar rörande äldre kamerala förhållanden förekommer allt mera sällan. Då kommunikationen emellan kongl. kollegii ledamöter å ena och provinskontoren å andra sidan vanligen endast är skriftlig, så äro provinskontoren nästan att anse såsom särskilda embetsverk inom kongl. kollegium, och det synes mig vara tydligt att göromålen härigenom gå långsammare än om ledamöterna stode i mera omedelbar beröring med provinskontorens tjänstemän. De mål, som remitteras till provinskontoren, måste inläsas af kamereraren eller den tjänsteman, som deri afgifver utlåtande, af den föredragande ledamoten och slutligen af notarien, som skall uppsätta den utgående expeditionen. Jag är visserligen ingen motståndare till grundsatsen om arbetets fördelning, men här kan det ej egentligen blifva fråga om fördelning af arbete, ty alla tre nu nämnde personer måste genomläsa målet, om ock för i viss mån olika ändamål, och det synes mig, som skulle antalet af dem, som måste inläsa målen, kunna minska till två, nemligen den föredragande ledamoten och den tjänsteman, som icke allenast under hans omedelbara ledning verkställer utredningen utan äfven uppsätter den utgående expeditionen. Genom en sådan förenkling skulle grundligheten i ärendenas behandling så mycket mindre äfventyras, som deras afgörande alltid kommer att ske kollegialt. Men en annan mycket afsevärd fördel skulle härigenom vinnas, nemligen en förbättrad utbildning af kongl. kollegii tjänstemän. Kongl. kollegii tjänstemän utbildas nu nästan utan undantag antingen endast på kansliet eller ock endast på kontoren. Den ene blifver på detta sätt mycket användbar till uppsättande af utgående expeditioner, men är alldeles ovan att bereda ett mål och derom bilda sig ett sjelfständigt omdöme, den andre åter blifver erfaren i det senare hänseendet, men saknar all vana vid att uppsätta en utgående expedition. Utbildningen af kongl. kollegii tjänstemän är således påtagligen ensidig, och detta förorsakar dem som

blifva ledamöter ganska stora svårigheter, hvilka de blott långsamt om ens någonsin kunna fullständigt öfvervinna. Genom denna ensidiga utbildning sakna äfven kongl. kollegii tjänstemän den utsigt till befordran utom embetsverket, som de med afseende på mångsidigheten i dess göromål och deras ofta invecklade beskaffenhet vid en bättre utbildning otvifvelaktigt skulle ega ej blott till nytta för sig sjelfve utan äfven för kongl. kollegium, som derigenom kunde påräkna större tillgång på skicklige tjänstemän, än derest provinskontoren varda bibehållne antagligen blefve förhållandet.

Af dessa skäl anser jag det förslag till verkets organisation, som afser provinskontorens borttagande, för embetsverkets framtida verksamhet vara det ändamålsenligaste och mest fruktbringande.»

och af herr kammarrådet Borgström:

»Förslaget att målen skola i kollegium beredas under ledamöternes omedelbara ledning hyser jag icke ringaste betänklighet att biträda. En sådan ledning kan näppeligen bestå i annat än att, vid öfverlemnande till vederbörande tjänstemän af handlingarne uti inkomna mål för nödiga undersökningars verkställande, ledamoten uppgifver, der så med säkerhet ske kan, hvilka förhållanden böra utrönas samt att, sedan efter fullbordad undersökning i ett mål memorialet eller promemorian, som upptager de uppdagade förhållandena, kommit ledamoten tillhanda, han tillser att undersökningen är, så vidt handlingarna utvisa, fullständig eller i motsatt fall varder vederbörligen kompletterad. Under den tid jag innehafvt kammarrådsbefattning, har jag nästan alltid sjelf föranstallt om ofullständiga undersökningars komplettering, till undvikande af besväret med måls föredragning i kollegium blott för framkallande af dess beslut derom. Men deremot kan jag icke finna, att skyldighet för ledamöterna att leda målens beredning bör föranleda provinskontorens förening till ett kontor, och tviflar på att under berörda förhållanden en dylik förening blefve nyttig. Jag tror, att så länge de tjänstemän, som verkställa undersökningarna i kollegium, äro för desammans fullständighet ansvarige, provinskontoren böra bibehållas, sådana de äro, med sina kamererare och kammarförvandter, som handläggga, de förre med större erfarenhet de viktigare målen och kammarförvandterna de öfriga.

Min åsigt är dock ingalunda, att med den af mig tillstyrkta obetydliga förändringen allt blifver väl bestäldt. Tvertom är jag öfvertygad, att större både grundlighet och skyndsamt i målens behandling skulle åstadkommas, om provinskontoren indroges och målens fullständiga beredning komme att åligga ledamöterna sjelfva, biträdde dervid af tillräckligt antal tjänstemän, med skyldighet att på leda-

möternes befallning verkställa förberedande undersökningar samt att, med ansvarighet för desammas fullständighet, meddela de utdrag af kollegii handlingar, statistiska uppgifter och andra upplysningar om bestämdt uppgifna förhållanden, som ledamöterna af dem äskade. Men äfven om jag hade tillräcklig tid att utarbota ett förslag till kollegii ombildning i denna riktning, skulle jag af mer än ett skäl tveka att nu framlägga ett sådant. Ännu tillhör kollegium en mängd mål, som hvarken kräfva större insigter i kamerallagfarenheten för att rätt afgöras eller påkalla några undersökningar, såsom mål angående väghållnings- och skjutsskyldighet, folkskollärares aflöning m. fl. Jag tror och hoppas, att dessa mål snart skola gå kollegium ifrån. Men vid en dessförinnan företagen ombildning af kollegium efter nämnde grund måste desamma i anseende till sin egna art frånskiljas kollegii öfriga mål för att handläggas af särskilda ledamöter, hvarigenom verket blefve splittradt i tvenne delar, som saknade nästan allt samband med hvarandra och hvilka det skulle blifva verkets chef svårt nog att sammanhålla. Vidare skall, i händelse Kongl. Maj:t lemnar nådigt bifall till kollegii under gårdagen gjorda underdåniga hemställan om uppdragande åt mig att leda och själf deltaga uti jordeboksarbetet, hvarigenom just en sådan arbetsfördelning, som jag påpekat, blifver inom kollegii jordeboksafdelningar införd, tillfälle yppa sig att pröfva desammas lämplighet, hvilket torde böra begagnas, innan den vidare utsträcker. Härtill kommer slutligen att, sedan nya jordeböcker för alla rikets län blifvit upprättade och faststälde, kollegium antagligen skall mera sällan blifva besväradt med mål, som fordra vidlyftiga undersökningar; hvarföre den antydda ombildningen af verket då skall kunna med mera trygghet och lätthet än nu verkställas.

Af dessa skäl anser jag försigtigast att provinskontoren ännu bibehållas; finnande jag vid hvad kollegium beträffande tjenstemännens derstädes antal och aflöning föreslagit icke något att erinra.»

Herr presidenten, som i öfrigt instämde i kongl. kollegii underdåniga utlåtande, ansåg sig böra särskildt anföra:

»Det kunde väl tyckas som om de mål och ärender, hvilka hos kongl. statskontoret förekomma, vore af större vikt än de som handläggas af kongl. kammarkollegii provinskontor, enär hvarterdera af de förra handlar om inkomster eller utgifter af hundra- och tusentals kronor, medan föremålet för de senare, om det i penningvärde uppskattas, vanligen endast rör sig omkring en årlig utskyld eller statsinkomst af några få kronor. Men härvid förekommer dock, att på fullständigheten och riktigheten af de hos kongl. kollegium befintliga jordeböcker, tiondelängder, indelnings- och roteringsverk samt andra

anteckningar och handlingar beror kunskapen om all jords i Sverige natur, skattskyldighet och bidrag till försvarsväsendet, samt att det alltså är af största vigt för staten och jordegarna, icke allenast att anteckningarna derom med noggranhet förvaras, kompletteras och efter behof rättas, utan ock att kännedomen om de skiljaktiga beskattningsförhållandena i riket på ett lefvande sätt bibehålles och fortplantas hos de embets- och tjänstemän, som dermed hafva befattning. Om det nu kan gå för sig för en statskommisarie att med biträde af en eller några få revisorer och bokhållare sjelf bereda alla de till haus embete hörande mål, hvilka oftast torde bestå i tillämpning af årligen utfärdade stater och nyligen ankomna kongl. bref, så ställer sig saken deremot helt annorlunda för en ledamot i kongl. kollegium, der målen ofta föranleda undersökning af förhållanden, hvilka sträcka sig långt tillbaka i tiden; och han blifver derigenom vida mer än den förre beroende af sina biträdens insigter, skicklighet och pålitlighet.

Skulle nu, enligt det alternativt framställda förslaget, de tre provinskontoren förvandlas till ett aktuariekontor med en okontrollerad aktuarie till ende ordinarie tjänsteman, så vore man ej viss på, att ens de anteckningar i jordeböcker och andra längder, hvilkas vigt jag sökt visa, behörigen verkställes, så vida icke kongl. kollegii ledamöter ålades att vaka äfven deröfver, hvilket vore för dem dels betungande, dels alltför underordadt. En sådan aktuarie, om han komme att granska jordeboksförändringsextrakten och meddela de uppgifter, hvilka enligt 19 § i kongl. kollegii instruktion skola till andra embetsmyndigheter aflemmas, komme väl antagligen att tillse, det förändringar, som verka på kronans uppbörd, blefve antecknade, enär detta i och för berörda åliggandes fullgörande erfordrades, men det vore icke så säkert, att andra anteckningar, hvilka likväl äfven äro af vigt, såsom angående jordafsöndringar och afgälder derfor m. m., med lika noggranhet verkställes. Helt annorlunda förhåller det sig med provinskontoren, hvilka alltid måste vara angelägua att anteckna allt som verkar någon förändring i jordeus natur och utskylder af ett eller annat slag, emedan det för deras och kongl. kollegii handläggning af framdeles förekommande mål är oefftergiftigt. Den ifrågakomne aktuariens kännedom af kontorens handlingar blefve säkerligen icke större än andra dylika tjänstemäns, enär han likasom de endast komme att förvara, men ej att bearbeta deras skatter.

Att och hvarföre de tre provinskontoren med deras kamererare böra bibehållas, har jag redan i mitt yttraude till kongl. kollegii protokoll den 11 oktober 1875, då frågau om kongl. kollegii förändrade organisation senast förevar, sökt efter förmåga ådagalägga. Det är

redan ganska mycket för en kamererare med sina biträden inom kontoret att öfverskåda de särskilda beskattningsförhållanderne för en tredjedel af riket, icke allenast i deras grunddrag utan ock i alla deras detaljer; och då numera kamerallagfarenheten läres såsom bisak vid våra universitet samt af yngre jurister och tjenstemän i allmänhet omfattas med föga intresse, är det af så mycket större vigt, att kännedom deraf koncentreras i kongl. kollegii provinskontor, hvarest den uppfostrande kammarskrifvaregraden i allt fall för framtiden kommer att saknas. Om genom de undersökningar, som der verkställas, målens pröfning och afgörande i någon mån fördröjas, så vinner man dermed i stället i säkerhet och grundlighet, hvilken förmån så mycket mindre bör förvinna af skyndsamhet i ärendenas behandling uppoffras, som de hos kongl. kollegium förekommande frågor i allmänhet icke äro af så brådskande beskaffenhet som inom flere andra embetsverk. Sådana undersökningar måste, då det är fråga om försvarsverket, alltid sträcka sig tillbaka till det sjuttonde århundradet och, i fråga om ecklesiastika förhållanden, äfven ofta till det sextonde, hvarjente, rörande hemmans och lägenheters natur och skattskyldighet, bytes och reduktions m. fl. handlingar ej sällan behöfva rådfrågas. Genom att dessa arbeten sjelfständigt utan särskild fingervisning verkställas af kontorens tjenstemän uppöfvas deras skicklighet och sjelfverksamhet; och likasom ansvaret därför hvilar på dem, så tillfaller dem ock hedern deraf och grundlägger deras vidare användbarhet och befordran. Att handlingarne, innan ett mål expedieras, behöfva genongås först af kamereraren eller kammarförvanden, derefter af föredragande ledamoten och slutligen af sekreteraren eller notarien, som uppsätter expeditionen, föranleder icke större omgång än nu inom statsdepartementen, der sådant efter hvartannat sker af byråchefen, departementschefen samt stundom äfven af expeditionschefen och kansli-sekreteraren; men derigenom, att kongl. kollegii kontor sjelfständigt handlägga målen, vinnes äfven den fördel, att kontoren derunder, såsom ofta skett, kunna upptäcka ett förut förbisedt förhållande rörande jordnatur eller beskattning af ett eller annat slag samt deruti taga initiativ genom anmälan hos kongl. kollegium, hvilket eljest skulle komma att förfelas.

Hvad kongl. kollegii ledamöter beträffar, så antager jag, att ingen befordras till en sådan plats utan att äga fullt nöjaktig insigt i kameral- och ekonomilagfarenheten, så att han kan med sakkännedom deltaga i beslut öfver alla deri förekommande frågor. Men detta är någonting helt annat och mera omfattande än att vara hemmastadd i hvarje detalj af ett särskildt kameralförhållande, och det är därför

icke sagdt, att han är lika tjenlig att anställa eller leda undersökningen angående ett sådant som kamereraren i ett provinskontor, hvilken är mera förtrogen med alla dess anteckningar och handlingar. Sedan en dylik undersökning skett bör han dock, jemte sina kolleger, äga förmåga dels att bedöma, huruvida den är för ändamålet fullständig samt föranstalta om komplettering deraf i mån af behof, dels ock, och måhända mera än den som förrättat undersökningen, att draga resultatet deraf samt fatta och formulera beslut i målet, hvilket alldeles icke är detsamma som att samla materialierne dertill. Antagligen komma framdeles som hittills och till förmån för verket befordringar till ledamotsplatser i kongl. kollegium att ske icke mindre ofta från dess kansli- och advokatfiskalskontor än från provinskontoren. Tjenstgöringen inom de förra utbildar icke lika mycket som i de senare kännedomen om beskattningsväsendets partikulariteter, men deremot vinnes derigenom större vana vid att uppsätta beslut, äfvensom genom afhörandet af kongl. kollegii öfverläggningar och talans förande i förekommande frågor en erfarenhet i författningarnas tillämpning, som är af lika mycket gagn för ärendena som den förra; och det är endast i den mån provinskontorens tjänstemän i afgifna utlåtanden visat prof på säkert omdöme och stilistisk förmåga som äfven de böra vinna befordran till ledamotsplats. Att nu ålägga en, som hunnit till en sådan plats, att deltaga uti och ansvara för detaljundersökningar, hvarvid han icke är van, vore visserligen lika obilligt, för att ej säga skadligt, som att dervid fortfarande binda en annan, hvilken genom sitt erhållna uppsteg skäligen borde vara derifrån befriad. Om en ledamot måste sjelf leda hvarje undersökning i mål tillhörande hans departement, som erfordra en sådan i kontorens handlingar, och om hvarje expedition skall uppsättas under hans omedelbara inseende, så blir han aldrig någonsin fri från omtanken om andra mål än de, hvilka för tillfället bero på handläggning i orterna, utau belastas dermed jemte de mål han har att såsom färdigberedda föredraga och de expeditioner, som skola granskas och till justering aflemnas, hvilket dock vore alldeles tillräckligt för att upptaga hans tid och verksamhet. Får deremot ledamoten, såsom hittills, remittera de oberedda målen till sjelfständig handläggning af provinskontoren, likasom af arkivkontoret, samt öfverlemna de föredragna akterna till uppsättning af vederbörande expeditionshafvande, för att sedermera återfå de förra med en väl gjord undersökning och de senare med en väl uppsatt expedition; så vinna alla derpå; han sjelf, tjänstemännen och ärendena, emedan hvar och en då samtidigt håller på med sitt verk med lust och sjelftanke, då det deremot är att befära, att tjänstemän, som arbeta under

ledamotens omedelbara ledning, ej verkställa mera än hvartill de af honom anvisas, hvilket lätt kan vålla sorglöshet och ensidighet i ärendenas behandling.

Då kongl. kollegium har att behandla både kameral- och ekonomikal, är detta embetsverk att betrakta som ett slags högre länsstyrelse, försedt likasom denna med både kansli och kontor, endast med den åtskilnad, att kansliet hos kongl. kollegium förer pennan äfven i allt som rör kontorens arbete så vidt det utgår utom verket. För att nu kunna arbeta med framgång inom hvardera af dessa afdelningar fordras särskilda anlag, fallenheter och uppfostran, såsom här ofvan sökt visas, och detta har man i afseende på länsstyrelsernas organisation så väl insett, att kansli- och kontorsgöromål der aldrig sammanblandas, om än landssekreterare och landskamererare ofta måste taga kämmedom om hvarandras arbeten, i symmetri vid de tillfällen då de tillsammans fungera såsom landshöfdingeembete. Men öfvergång från den ena afdelningen till den andra äger sällan rum annat än i den lägsta graden, som vanligen består af oexaminerade biträden, hvilka ömsom kunna användas såsom landskanslistor och landskontorister till dess man upptäcker för hvilket slags göromål hvar och en bäst passar. Likaså lärer det väl äfven till största fördel kunna och böra gå inom kongl. kollegium. Redan nu är det ganska vanligt, att personer söka inträde derstädes såsom »extra ordinarie tjenstemän», och desse få då tjenstgöra både på kansli- och kontorssidan samt vinna befordran inom den afdelning, för hvilken de visa mesta håg och skicklighet. Men att helt och hållet nedbryta skrankorna emellan kansli och kontor, så att den ene skulle mot sin böjelse sysselsättas med uträkningar och undersökningar samt den andre på samma sätt med expeditioners uppsättning, kan icke vara tjenligt hvarken för personerna eller ärendena, enär endast undantagsvis någon lika mycket egnar sig för det ena som för det andra. I sjelfva kongl. statskontoret finnes ju ett kansli, som sköter verkets korrespondens, och då denna inom kongl. kollegium är vida betydligare och svårare, behöfves ett sådant der ännu bättre.

Enär med förevarande fråga, i afseende på löne regleringen, äfven sammanblandats den om ferier eller semester för ledamöter och uotarier, kan jag icke annat än i underdånighet afstyrka feriernas utbyte mot semester, äfvensom dessas förkortning. Då handläggning af arrendemålen, hvilka icke väl medgifva begagnande af ferier, härvid icke kommer i betraktande såsom tillhörande en särskild domänafdelning, och de öfriga ärendena för det mesta icke äro af så löpande beskaffenhet, att föredragningen deraf ej kan tåla ett par månaders

uppskof, så är det i min orubbliga tanke vida bättre att medgifva ett sådant än att forcera deras pröfning och afgörande medelst tillfälligt förordnade ledamöter, hvilka i allmänhet icke kunna antagas äga den insigt och erfarenhet som dertill erfordras. Genom sjukdoms- och andra förfall för ordinarie ledamöter blir nog ändå tillfälle att dertill, när så fordras, använda skicklige tjänstemän inom verket. Och som kongl. kollegii göromål äro mödosamma och ansträngande, är det ytterst behöfligt för ledamöterna, att ferietiden bibehålles vid två månader, destoheldre som minst de första fjorton dagarna deraf i allt fall åtgå innan alla expeditionerna för den föregående arbetstiden hinna uppsättas och justeras, för att ej tala om deras underskrift, hvilken kan af öfrige ledamöter besörjas. Inom kongl. kollegium är förhållandet nemligen icke sådant som i kongl. statskontoret, att en ledamot kan i fullt mått begagna sin semestertid från första dagen till den sista.

I betraktande af allt hvad som nu anförts, och då af de förslagsvis uppgjorda staterna det som afser provinskontorens bibehållande och ferietid för ledamöterna slutar på en summa 125,950 kronor, men det som går ut på aktuarietkontor och semester upptager ett belopp af 125,000 kronor, således en besparing af ej fullt 1,000 kronor, anser jag det förra alternativet till organisation och lönerreglering vara det enda antagliga, och kan som president ej undgå att i djupaste underdånighet reservera mig för följderna af en förändring, som jag finner betänkelig». Som ofvan.

In fidem

E. J. Hassell.